

Lesfimiþróf fyrir 1.-10. bekk grunnskóla

Fræðilegur bakgrunnur prófanna

Skilgreining á lesfimi

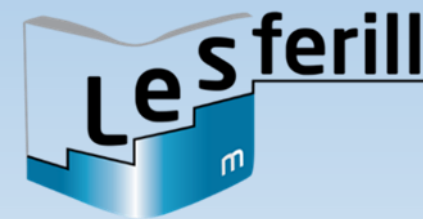

„Lesfimi er færni sem byggir á nákvæmni, sjálfvirkni og hrynraenum þáttum tungumálsins en allir þessir þættir stuðla að auknum lesskilningi. Hún birtist í sjálfvirkum fyrirhafnarlausum lestri sem lesinn er í viðeigandi hendingum (phrasing) og með réttu hljómfalli (intonation). Lesfimi er mikilvæg við upplestur og hljóðlestur og getur bæði takmarkað og stutt við lesskilning“.

(Helga Sigurmundsdóttir, 2016; Kuhn, Schwanenflugel, Meisinger, 2010).

Mikilvægi umskráningar

- Mikilvægt grunnatriði í því ferli að nemandi verði læs er að hann tileinki sér lögmál stafrófsins. Það felur í sér skilning á tengslum bókstafs og hljóðs, þ.e. að hver bókstafur stendur fyrir tiltekið hljóð í málinu (Burns, Roe, Ross 1996).
- Færni í umskráningu byggist í miklum mæli á næmi einstaklings fyrir hljóðum tungumálsins og hæfni hans til að vinna með hljóðin á mismunandi vegu.
- Slík hæfni er talin nauðsynleg forsenda umskráningar og spáir vel fyrir um gengi barna í lestri.

Lesfimipróf

- Stöðluð stöðupróf.
- Taka mið af aðalnámskrá grunnskóla.
- Frí til afnota fyrir alla grunnskóla.
- Rafrænt aðgengi, hýsing og úrvinnsla (Skólagátt).
- Valfrjáls möguleiki til að efla skólastarf.
- Verkfæri til að mæta einstaklingum þar sem þeir eru staddir.

Fyrirlagnir

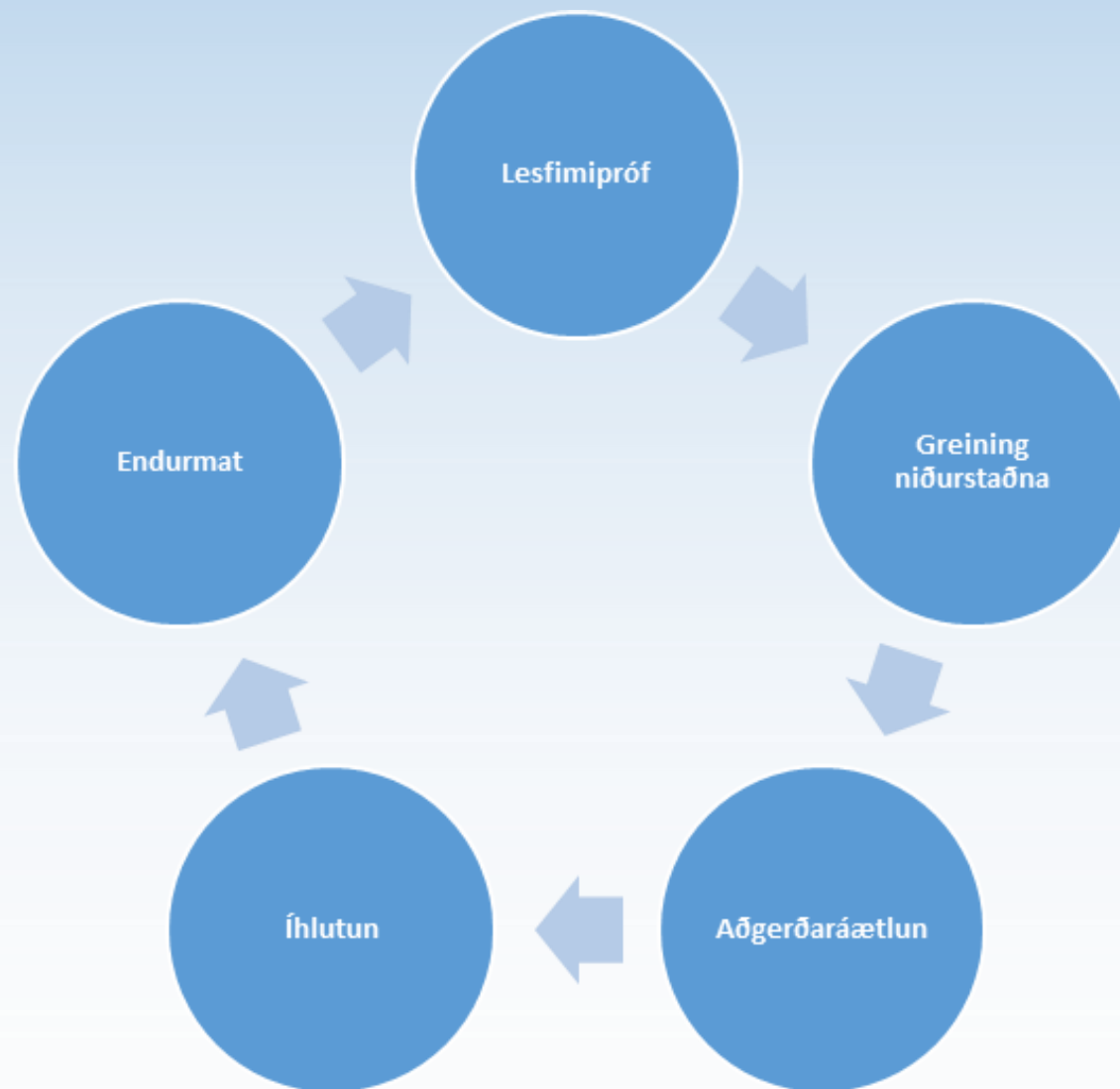

- Lögð fyrir alla nemendur þrisvar á ári.
- Stigvaxandi þyngd texta.
- Stöðluð fyrir þrjú fyrirlagnartímabil á skólaárinu:
 - september
 - janúar
 - maí

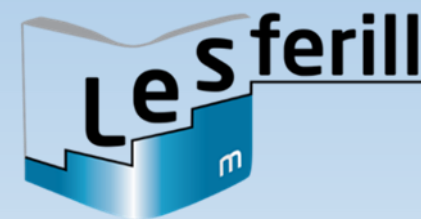
Athugið að ekki er hægt að leggja prófin fyrir utan fyrirlagnartíma.

Hlutverk lesfimiþrófa

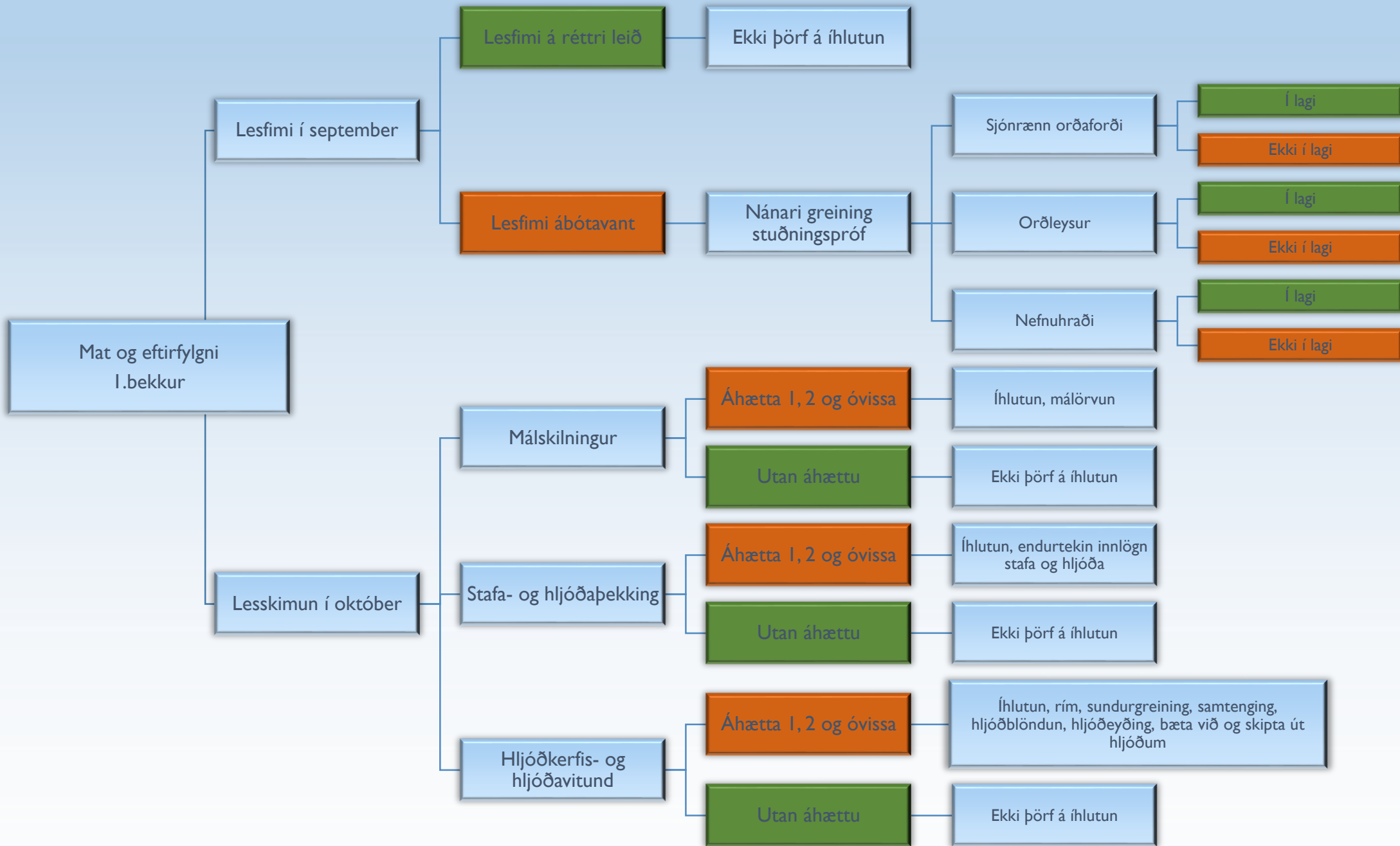
Nýting niðurstaðna

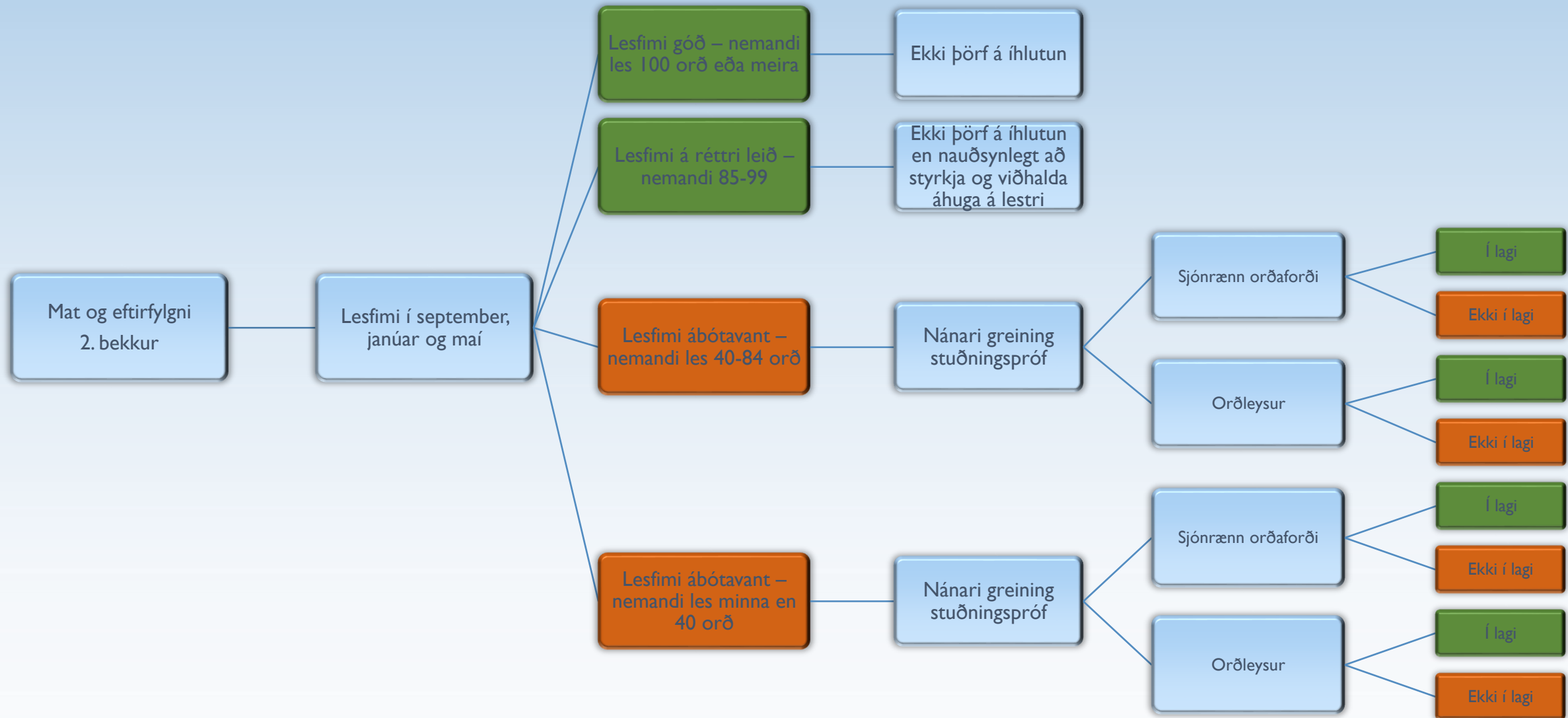

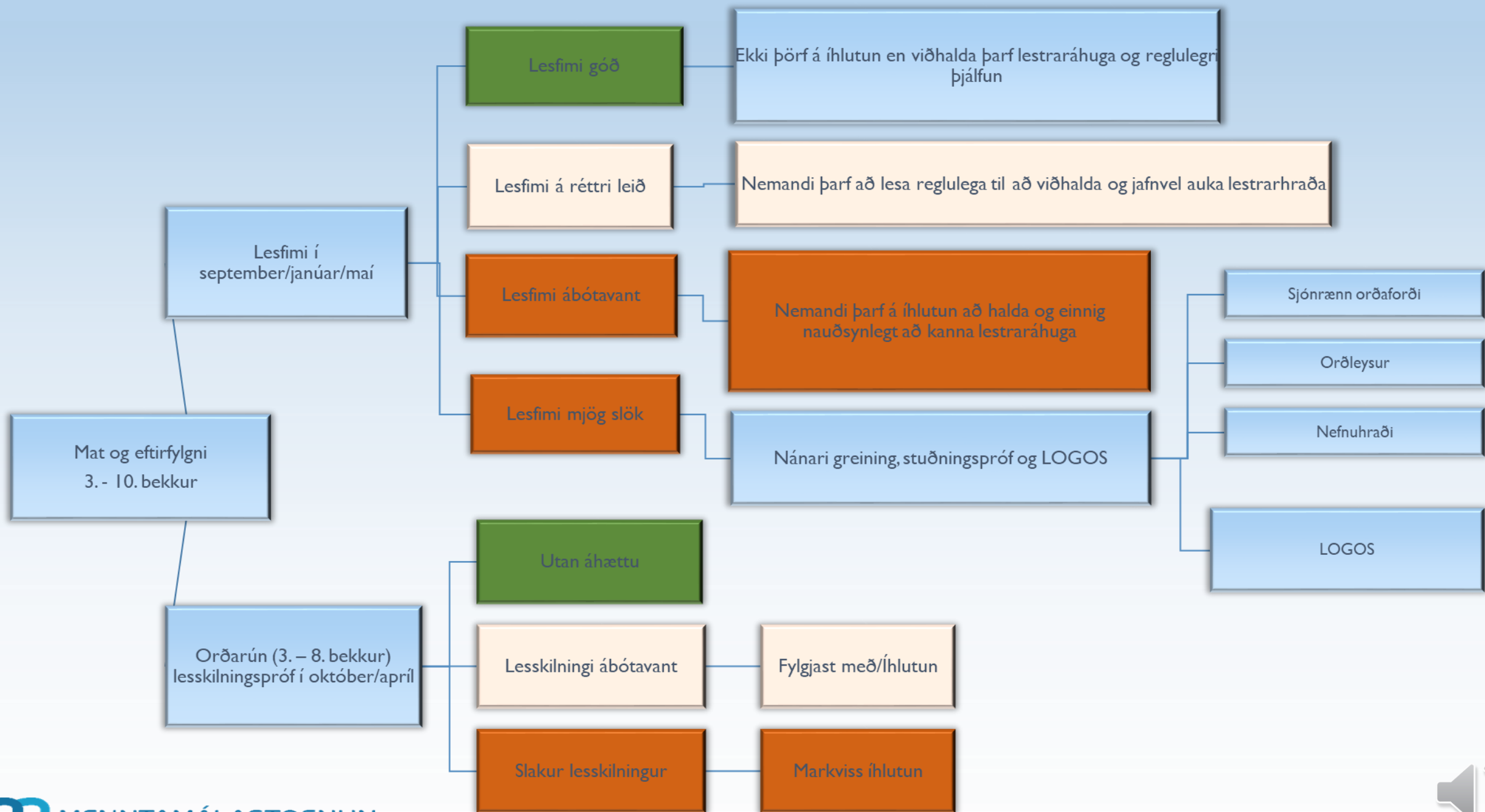
„Það er tilgangslaust að leggja próf fyrir ef kennarar rýna ekki í niðurstöðurnar, skilja þær ekki eða nýta þær ekki nemendum til góða.“

Chuck Watson, Principal-Vista Elem., Kennewick, WA

Fræðilegt líkan

- Fræðilegur bakgrunnur stýrir því hvaða þættir eru prófaðir og með hvaða hætti.
- Við samningu á lesfimiþrófum MMS er stuðst við:
 - Einfalda lestrarlíkanið - The Simple View of Reading (Hoover og Gough, 1990).
 - Kenningar um stigbundna þróun hljóðkerfisvitundar (Muter, 2006).
 - Kenningar Ehri (2005) um stigbundna þróun sjónræns orðaforða.

Einfalda lestrarlíkanið

(The Simple View of Reading)

- Lestur byggir á tveimur hugrænum aðgerðum: umskráningu og málskilningi.
- Þessir tveir þættir mynda órofa heild þannig að hvorugur getur án hins verið.
 - Umskráning: Hæfileikinn til að geta á fljótvirkan hátt þekkt ritháttarmynd orðs og borið hana saman við orð í orðasafni hugans og þá merkingu sem tengist orðinu.
 - Málskilningur: Hæfileikinn til að geta meðtekið og skilið orð og túlkað setningar og orðræðu.

Hvers vegna á að mæla og fylgjast með lesfimi?

Ef nemandi nær ekki góðum tókum á lesfimi mun hann síðar eiga í erfiðleikum með lesskilning þar sem mikil orka fer í að umskrá textann.

(Hoover og Gough, 1990; Hulme og Snowling, 2009; National Reading Panel, 2000).

Mikilvægt að fylgjast með lesfimi

- Lesfimi þarf að viðhalda eins og hverri annarri færni.
- Til að geta náð árangri í framhaldsnámi og komast yfir að lesa það námsefni sem lagt er fyrir þarf nemandi að hafa gott vald á lesfimi og lesskilningi.
- Ein árangursríkasta leiðin til að efla orðaforða (og þar með málskilning) er aukinn bóklestur (Beck, McKeown og Kucan, 2002; Snowling, 2006).
- Hætta er á að þeir nemendur sem ekki ná góðum tókum á lesfimi lesi lítið og nái síður að efla orðaforða sinn.

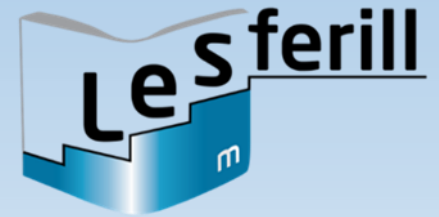
Uppbygging lesfimiprófa

	september	janúar	maí
1. bekkur	A	B	A
2. bekkur	A	B	A
3. bekkur	A	B	A
4. bekkur	A	B	A
5. bekkur	A	B	A
6. bekkur	A	B	A
7. bekkur	A	B	A
8. bekkur	A	B	A
9. bekkur	A	B	A
10. bekkur	A	B	A

Mat á hrynraenum þáttum

- Hrynraenir þættir tungumálsins hafa mikil áhrif á lesskilning og auðvelda lesendum að ná inntaki þess sem lesið er (Kuhn, Schwanenflugel, Meisinger, 2010).
- Mælt er með því að kennarar meti einnig hrynraena þætti lestursins (sjá bakhlið skráningarblaðs kennara).
- Ef nemandi víkur frá því sem eðlilegt getur talist hvað varðar hrynraena þætti þarf að vinna með raddlesturinn á markvissan hátt í framhaldinu. Þetta á einkum við um eldri nemendur.

Ef frekari spurningar vakna, vinsamlega
sendið póst á netfangið:
skolagatt@mms.is

